

การลงทุนโดยตรงมีผลกระทบต่อความเหลื่อมล้ำทางรายได้ในกลุ่มประเทศอาเซียนหรือไม่

DOES FOREIGN DIRECT INVESTMENT AFFECT INCOME INEQUALITY IN ASEAN?

อภिरดา ชินประทีป

Apirada Chinprateep

คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

School of Development Economics, National Institute of Development Administration

Received: April 29, 2020 / Revised: September 14, 2020 / Accepted: September 15, 2020

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศต่อความเหลื่อมล้ำทางรายได้ของประเทศผู้รับการลงทุนในกลุ่มประเทศอาเซียน ในช่วงระยะเวลา 10 ปี ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ พ.ศ. 2549 ถึง พ.ศ. 2558 โดยนำปัจจัยตัวแปรทางด้านเศรษฐกิจระดับมหภาคมาศึกษาในแบบจำลองได้แก่ สัมประสิทธิ์จีนิ สัดส่วนเงินทุนทางตรงระหว่างประเทศเข้าต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ระดับการเปิดประเทศ ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติต่อหัว อัตราเงินเฟ้อ และอัตราส่วนการลงทะเบียนเรียนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยวิเคราะห์ผลโดยใช้ Panel Data Analysis ซึ่งผลการศึกษาได้พบว่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศไม่ได้มีผลโดยตรงต่อความเหลื่อมล้ำทางการกระจายรายได้ในกลุ่มประเทศสมาชิกในอาเซียนแต่ระดับการเปิดประเทศและรายได้ต่อหัวประชากรนั้น ส่งผลกระทบลบต่อความเหลื่อมล้ำทางการกระจายรายได้ กล่าวคือ ยิ่งมีการเปิดประเทศมากขึ้นและการที่รายได้ต่อหัวประชากรเพิ่มขึ้น จะยิ่งทำให้ประเทศนั้นๆ มีความเหลื่อมล้ำทางรายได้เพิ่มขึ้น แต่ในด้านการศึกษาหากประชาชนในประเทศได้รับการศึกษาที่ดีและมีคุณภาพมากขึ้น จะช่วยส่งผลในเชิงบวกต่อความเหลื่อมล้ำทางการกระจายรายได้ ซึ่งหมายถึงประเทศนั้นจะมีความเหลื่อมล้ำลดลงด้วย ซึ่งถือเป็นผลดีต่อประเทศ

คำสำคัญ: การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ความเหลื่อมล้ำทางรายได้ อาเซียน

Abstract

This study aimed to examine the impact of foreign direct investment on income inequality in ASEAN in a decade from 2006 to 2015 by using panel data analysis. By applying the panel data analyses with the fixed-effect model and random effect model. Gini index refers to income inequality. The results show that education reduces income gaps. On the other hand, openness and GDP per capita exacerbate the income distribution in ASEAN. However, inward FDI per GDP has an insignificant effect on income inequality of the host countries.

Keywords: Foreign Direct Investment, Income Inequality, ASEAN

บทนำ

การค้าระหว่างประเทศมักมีผลอย่างมากต่อการกระจายรายได้ในประเทศ โดยปัญหาการกระจายรายได้จะเพิ่มขึ้นหากปัจจัยในการผลิตไม่สามารถเคลื่อนย้ายได้อย่างทันทีและไม่มีต้นทุนจากอุตสาหกรรมหนึ่งไปอีกอุตสาหกรรมหนึ่ง นอกจากนี้ยังมีสาเหตุจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐศาสตร์ของส่วนประสมผลผลิต (Krugman, Obstfeld & Melitz, 2012: 73) และในระยะยาวการค้าระหว่างประเทศสามารถมีอิทธิพลอย่างมากต่อการกระจายรายได้ โดยการเพิ่มขึ้นของราคาเปรียบเทียบของสินค้าชนิดหนึ่ง ซึ่งใช้ปัจจัยแรงงานในการผลิตอย่างเข้มข้นมากกว่าปัจจัยทุน จะทำให้เจ้าของปัจจัยแรงงานได้รับผลประโยชน์ที่ดีขึ้น ในขณะที่เจ้าของปัจจัยทุนนั้นจะอยู่ในสถานะที่แย่ลง อันแสดงถึงการกระจายรายได้ที่ไม่เท่าเทียมกัน (Krugman, Obstfeld & Melitz, 2015: 128) โดยการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่สำคัญในเอเชีย ได้แก่ การรวมกลุ่มของประเทศซึ่งส่วนใหญ่ประกอบด้วยประเทศกำลังพัฒนาที่น่าสนใจขณะนี้ ซึ่งคือ สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations : ASEAN) หรือกลุ่มประเทศอาเซียน อันประกอบด้วยสมาชิกทั้งหมด 10 ประเทศ ได้แก่ บรูไนดารุสซาลาม ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สหพันธรัฐมาเลเซีย สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสิงคโปร์ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และราชอาณาจักรไทย ก่อตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ส่งเสริมความมั่นคงของภูมิภาค ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับต่างประเทศและองค์กรระหว่างประเทศ (The ASEAN Secretariat, 2015) ซึ่งถือเป็นกลุ่มประเทศที่มีลักษณะทางด้านเศรษฐกิจที่ค่อนข้างมีความคล้ายคลึงกัน โดยในปัจจุบันถือเป็นกลุ่มประเทศที่น่าดึงดูดใจแก่นักลงทุนจากต่างประเทศ เนื่องจากแต่ละประเทศมีนโยบายส่งเสริมการลงทุนที่

น่าสนใจ ประกอบกับมีแรงงานที่มีฝีมือและมีค่าจ้างแรงงานที่ไม่มากนัก หลายๆ ประเทศในอาเซียนจึงกลายเป็นฐานการผลิตสินค้าที่สำคัญของอุตสาหกรรมต่างๆ ทั่วโลก

เงินทุนทางตรงระหว่างประเทศขาเข้า (Inward Foreign Direct Investment: Inward FDI) มีแนวโน้มที่เพิ่มมากขึ้นในกลุ่มประเทศแถบเอเชีย ตั้งแต่ช่วง พ.ศ. 2551 เป็นต้นมา ทั้งนี้ FDI ในกลุ่มประเทศอาเซียนมีการเติบโตอย่างรวดเร็วอย่างมีนัยสำคัญ ข้อมูลจาก ASEAN Investment Report ระบุว่า อัตราการเจริญเติบโตของ FDI ที่เข้ามาในประเทศกลุ่มอาเซียนในช่วง 10 กว่าปีที่ผ่านมานับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 อยู่ที่ประมาณร้อยละ 22 ขณะที่อัตราการเจริญเติบโตของ FDI ที่เข้ามาในประเทศกลุ่มอาเซิยนรวมกับประเทศญี่ปุ่น จีน และเกาหลีใต้ อยู่ที่ประมาณร้อยละ 15 ซึ่งเป็นที่น่าสนใจว่าส่วนแบ่งของ FDI ที่ไหลเข้ามาในประเทศกลุ่มอาเซียนเพิ่มมาเป็นเกือบ 10% ของมูลค่า FDI ของโลก (Fiscal Policy Research Institute Foundation, 2015) ธนาคารโลก (World Bank) และสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) ได้วิเคราะห์แนวโน้มและพัฒนาการด้านความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของอาเซียนว่า กำลังเผชิญกับแนวโน้มสำคัญ 2 ประการ กล่าวคือ อาเซียนมีความมั่งคั่งที่สูงขึ้นและความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศสมาชิกมีแนวโน้มลดลง โดยกลุ่มประเทศรายได้สูงประชากรมีรายได้ต่อหัวสูงกว่ากลุ่มประเทศรายได้ต่ำถึงประมาณ 15 เท่า แต่กลับเกิดความเหลื่อมล้ำภายในประเทศในแต่ละประเทศสมาชิก

วัตถุประสงค์การวิจัย

โดยบทความนี้ศึกษาถึงตัวแปรพร้อมทั้งผลดีหรือผลเสียของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศต่อความเหลื่อมล้ำทางรายได้ของประเทศผู้รับการลงทุนอย่างกลุ่มประเทศอาเซียน ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ พ.ศ. 2549 ถึง พ.ศ. 2558 รวมระยะเวลาทั้งหมด

10 ปี ศึกษาผลกระทบของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่มีต่อความเหลื่อมล้ำทางรายได้ของประชากรในประเทศผู้รับการลงทุนในกลุ่มประเทศอาเซียน โดยรวบรวมข้อมูลตัวแปรระดับเศรษฐกิจมหภาค ซึ่งเป็นข้อมูลระดับทุติยภูมิ ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ พ.ศ. 2549 ถึง พ.ศ. 2558 จากประเทศสมาชิก 10 ประเทศ ได้แก่ บรูไนดารุสซาลาม ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สหพันธรัฐมาเลเซีย สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสิงคโปร์ สาธารณรัฐสโลวีเนีย เวียดนาม และราชอาณาจักรไทย โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาผลกระทบของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศต่อความเหลื่อมล้ำทางรายได้ในกลุ่มประเทศอาเซียน
2. เพื่อศึกษาผลดีและผลเสียของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศต่อความเหลื่อมล้ำทางรายได้ในกลุ่มประเทศอาเซียน

ทบทวนวรรณกรรม

ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติต่อหัว (GDP per Capita) เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับค่าสัมประสิทธิ์จีนิ ตามแนวคิดของ Kuznets (1955) ในเรื่อง Economic Growth and Income Inequality โดยพบว่า เมื่อเศรษฐกิจมีการขยายตัวและรายได้ต่อหัวของประชากรเพิ่มขึ้นในระยะแรกจะส่งผลให้การกระจายรายได้มีความเหลื่อมล้ำมากขึ้น อย่างไรก็ตาม เมื่อการเติบโตทางเศรษฐกิจขยายตัวไปถึงจุดหนึ่งจะพบว่า ความเหลื่อมล้ำทางรายได้มีแนวโน้มลดลง โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวมีจุดวกกลับ (turning point) เป็นที่ทราบกันว่านักวิจัยหลายคนได้ใช้ทฤษฎีที่หลากหลายในการพยายามศึกษาและสรุปผลถึงผลกระทบจากการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ต่อตัวแปรต่างๆ ที่สำคัญทางเศรษฐกิจของประเทศผู้รับการลงทุน เช่น ความเหลื่อมล้ำของรายได้ หรือค่าจ้าง

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาที่มีความน่าดึงดูดและมีแนวโน้มได้รับการลงทุนอย่างมากมาจากนักลงทุนนานาชาติ ด้วยความได้เปรียบจากนโยบายส่งเสริมการลงทุน การมีความอุดมสมบูรณ์ด้านทรัพยากร และที่สำคัญคือ มีแรงงานทักษะดีที่มีค่าจ้างไม่สูงนักเมื่อเทียบกับภูมิภาคอื่นๆ ของโลก ผู้ศึกษาหลายๆ คนบ่งชี้ค้นพบว่า FDI ช่วยลดความเหลื่อมล้ำแก่ประเทศผู้รับการลงทุน บ้างก็สรุปไว้ว่า FDI มีแนวโน้มลดช่องว่างรายได้ของประชากร ในประเทศผู้รับการลงทุนนั้นได้ ซึ่งยังมีได้มีข้อสรุปที่ชัดเจนนัก

สำหรับความพยายามในการค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างการลงทุนจากนักลงทุนต่างประเทศกับความเหลื่อมล้ำทางรายได้ในประเทศผู้รับการลงทุนนั้น มีผู้วิจัยที่ศึกษาด้านผลกระทบของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) ต่อความเหลื่อมล้ำทางรายได้อย่างหลากหลาย โดยมีกลุ่มผู้ศึกษาที่เห็นถึงประโยชน์ของ FDI ที่ช่วยให้เกิดการกระจายรายได้ขึ้นและทำให้มีความเหลื่อมล้ำน้อยลง ได้แก่ Farhan & Azman Saini (2014) ผู้ศึกษาผลกระทบของ FDI ต่อการกระจายรายได้ในกลุ่มประเทศอาเซียน 5 ประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สหพันธรัฐมาเลเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสิงคโปร์ และราชอาณาจักรไทย ช่วงระยะเวลา พ.ศ. 2513 ถึง พ.ศ. 2554 โดยการประมาณการในวิธี Quantile regression และได้ค้นพบว่า FDI มีผลดีต่อการลดความเหลื่อมล้ำของรายได้ในประเทศที่มีแรงงานทักษะต่ำ ซึ่งถือเป็นแนวคิดคล้องจองกับทฤษฎีการค้าแบบดั้งเดิม (Traditional trade theory) ที่มีความเชื่อว่า FDI จะช่วยลดความเหลื่อมล้ำของค่าจ้างในกลุ่มแรงงานที่มีทักษะต่ำได้ และสำหรับประเทศที่มีแรงงานทักษะสูงนั้น FDI จะมีผลในทางลบต่อการลดความเหลื่อมล้ำของรายได้ โดยผลรวมการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า FDI ส่งผลต่อการลดความเหลื่อมล้ำของรายได้ในแต่ละประเทศอย่างแตกต่างกันตามลักษณะสถานะแวดล้อมทางเศรษฐกิจของประเทศนั้นๆ นอกจากนี้

ยังมีผู้สนับสนุน เช่น Im and McLaren (2015) ผู้ค้นคว้าถึงผลของ FDI ต่อการกระจายรายได้และอัตราความยากจนในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาทั้งหมด 89 ประเทศ โดยใช้ฐานข้อมูลจากธนาคารโลก (World Bank) ผ่านการประมาณการวิธี Two-stage Least Squares (TSLS) และพบว่า อัตราส่วน FDI ต่อ GDP มีนัยสำคัญในทิศทางตรงข้ามต่อตัวแปรตามซึ่งคือสัมประสิทธิ์จีนิ (Gini coefficient) หมายความว่า อัตราส่วน FDI ต่อ GDP ที่เพิ่มขึ้นจะช่วยลดทั้งความไม่เท่าเทียมและความยากจนของประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งได้รับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

เช่นเดียวกับ Trinh (2016) ที่ได้ศึกษาถึงผลกระทบของ FDI ต่อความเหลื่อมล้ำทางรายได้ในประเทศเวียดนาม ศึกษาข้อมูลแบบ Panel Data ผ่านวิธีการประมาณค่าแบบ Pooled OLS Model และ Fixed Effects Model โดยทำการศึกษาในระดับจังหวัดของประเทศเวียดนาม จากการศึกษาโดยจากผลสรุปของการประมาณค่าจากทั้ง 2 วิธี ระบุผลที่คล้ายกันคือ Inward FDI มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เป็นลบ กล่าวคือ Inward FDI มีส่วนช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางรายได้ในระดับแรงงานที่มีทักษะต่ำในประเทศกำลังพัฒนา สำหรับตัวแปรการเข้าศึกษาในระดับมัธยมศึกษา (ผู้เขียนคาดว่าการศึกษาที่เลือกในระดับมัธยมศึกษาเนื่องจากเป็นระดับการศึกษาที่เหมาะสมในการเริ่มต้นสู่ตลาดแรงงานและตามสถานการณ์ของประเทศกำลังพัฒนา โดยส่วนใหญ่) จะช่วยให้ความเหลื่อมล้ำทางรายได้ลดลง โดยมีนัยสำคัญในทิศทางลบคือ การศึกษาช่วยเพิ่มระดับทุนมนุษย์ ซึ่งส่งผลให้โดยรวมประชากรมีทักษะที่ดีขึ้น และสร้างความต้องการจ้างงานในแรงงานทักษะที่ดีเพิ่มขึ้น ทำให้ในภาพรวมแล้วจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำได้ เช่นเดียวกับระดับการเปิดประเทศ (Trade openness) ก็มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยการเปิดกว้างทางการค้ามีผลในทิศทางตรงข้ามกับความเหลื่อมล้ำทางรายได้ซึ่งใช้ดัชนีจีนิเป็นตัวแทน นอกจากนี้ตัวแปรอย่างอัตราเงินเฟ้อยังมีนัยสำคัญ

ทางสถิติในทิศทางบวก นั่นคือ อัตราเงินเฟ้อเป็นตัวแปรหนึ่งที่ทำให้ช่องว่างทางรายได้ของสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามเกิดความไม่เสมอภาคทางรายได้

วิธีการวิจัย

การศึกษารั้งนี้เป็นการศึกษาผลกระทบของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศต่อความเหลื่อมล้ำทางรายได้ของประเทศผู้รับการลงทุนในกลุ่มประเทศอาเซียน ซึ่งข้อมูลทั้งหมดเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ของประเทศในอาเซียน ซึ่งได้มีการเก็บผลข้อมูลในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ พ.ศ. 2549 ถึง พ.ศ. 2558 รวมระยะเวลา 10 ปี เนื่องจากเป็นข้อมูลร่วมภาคตัดขวาง (Cross Section) ซึ่งแต่ละหน่วยสำรวจนั้นเป็นข้อมูลเรียงตามเวลา (Time Series) ที่เรียกว่า Panel Data จึงต้องใช้การวิเคราะห์แบบ Panel Data Analysis ในขั้นต้นมีการทดสอบความนิ่งของข้อมูล (Stationary) โดยทดสอบ Unit Root Test เพื่อหลีกเลี่ยงข้อมูลที่มีค่าเฉลี่ย (Mean) และความแปรปรวน (Variance) ที่ไม่คงที่ในแต่ละช่วงเวลาที่แตกต่างกันเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาความสัมพันธ์ที่ไม่แท้จริงและมีการทดสอบค่า Hausman (Hausman Test) ระหว่าง Fixed Effect Regression Model (FEM) และ Random Effect Regression Model (REM)

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรตามได้แก่สัมประสิทธิ์จีนิ (Gini coefficient) เป็นตัวแปรที่แสดงถึงระดับความเท่าเทียมกัน ในการกระจายรายได้ มักนำมาใช้เพื่ออ้างอิงในการวัดความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ อย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะในการนำไปเป็นตัวบ่งชี้เรื่องความไม่เสมอภาคทางรายได้ โดยมีค่าระหว่าง 0 และ 1 ตัวแปรต้นประกอบไปด้วย 5 ตัวแปร ได้แก่

1. FDI_{it} เป็นสัดส่วนเงินทุนทางตรงระหว่างประเทศเข้าต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (FDI per GDP) ซึ่งเป็นตัววัดระดับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่เข้ามา ยังประเทศผู้รับการ

ลงทุน อาจมีความสัมพันธ์ไปได้ทั้งทิศทางหรือลบ การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศอาจส่งผลให้ลดความเหลื่อมล้ำได้ หากก่อให้เกิดการจ้างงาน หรือหาก FDI นั้น นำมาซึ่งเทคโนโลยีแก่ประเทศผู้รับการลงทุนและช่วยเพิ่มความต้องการจ้างงานในแรงงานที่มีทักษะดีมากกว่าแรงงานที่ไม่มีทักษะ อาจยิ่งเพิ่มช่องว่างความเหลื่อมล้ำให้มากขึ้นได้ ซึ่งหลายผู้ศึกษาได้นำตัวแปรนี้เข้ามาศึกษาซึ่งมีนัยสำคัญอย่างชัดเจน

2. $OPEN_{it}$ ระดับการเปิดประเทศ (Openness) ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่อการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจและการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ มีอิทธิพลจากตลาดการส่งออก โดยในการศึกษานี้สามารถหาได้จากสัดส่วนของผลรวมการส่งออกและการนำเข้าต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ซึ่งจากการศึกษาที่เกี่ยวข้องนั้น มีผู้พบว่า ตัวแปรนี้มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. GDP_{it} คือ ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติต่อหัว (GDP per Capita) ซึ่งแสดงถึงความมั่งคั่งของประชากร อันเนื่องมาจากความสามารถในการสร้างงาน สร้างรายได้ของแต่ละประเทศ นอกจากนี้ยังสื่อถึงศักยภาพในการแข่งขันการใช้ทรัพยากรซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ

4. INF_{it} คือ อัตราเงินเฟ้อ (Inflation) เป็นตัวแทนด้านอำนาจซื้อหรืออำนาจซื้อของเงินคือเมื่อระดับราคาสูงขึ้นและเกิดอัตราเงินเฟ้อ จะทำให้อำนาจซื้อของเงินลดลง ทำให้มีบุคคลบางกลุ่มได้ประโยชน์และบางกลุ่มเสียประโยชน์จะยิ่งทำให้มีความเหลื่อมล้ำมากยิ่งขึ้น

5. EDU_{it} คือ อัตราส่วนการลงทะเบียนเรียนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา (Net Enrollment Ratio in Secondary School) เป็นตัวแทนของประสิทธิภาพด้านทุนมนุษย์ (ซึ่งเป็นสมมติฐานในเฉพาะในงานนี้ว่าระดับชั้นกลางที่เริ่มเข้าสู่ตลาดแรงงานที่มีการศึกษาได้) โดยแสดงถึงคุณภาพการศึกษาซึ่งเป็นตัวกำหนดระดับปัญหาของความเหลื่อมล้ำทางรายได้ผ่านทางประสิทธิภาพของบุคคล โดยการมีคุณภาพการศึกษาที่ดีนั้นจะช่วยให้สัมประสิทธิ์จีนิมีค่าลดลงได้

การศึกษานี้เป็นการศึกษาโดยใช้ข้อมูลผสมระหว่างข้อมูลอนุกรมเวลา (Time-Series Data) กับข้อมูลภาคตัดขวาง (Cross-Section Data) ซึ่งเรียกว่า “Panel Data” เริ่มจากการนำข้อมูลมาตรวจสอบความนิ่ง (Stationary) โดยทดสอบ Unit Root Test เพื่อหลีกเลี่ยงข้อมูลที่มีค่าเฉลี่ยและความแปรปรวนซึ่งอาจมีค่าไม่คงที่ในแต่ละช่วงเวลาที่แตกต่างกันเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาความสัมพันธ์ที่ไม่แท้จริงโดยวิธี Lagrange multiplier (LM) test

ทำให้ทราบถึงตัวแปรที่มีนัยสำคัญ และทราบถึงประโยชน์หรือผลเสียของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศต่อความเหลื่อมล้ำทางรายได้ นอกจากนี้ยังทำให้เข้าใจถึงสถานการณ์ปัจจุบันของผลกระทบที่มีต่อภาวะการกระจายรายได้ของกลุ่มประเทศอาเซียน โดยผลการศึกษาจะช่วยสะท้อนให้เห็นว่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศนั้นก่อประโยชน์ต่อประเทศผู้รับการลงทุนหรือไม่ ซึ่งคาดว่าจะเป็นการศึกษาที่สามารถนำไปปรับใช้ในการส่งเสริมหรือกำหนดแผนนโยบายเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียมกันมากที่สุด

ผลการวิจัย

ในการประมาณการค่าจะใช้สมการถดถอยจากแบบจำลอง Panel Analysis วิธี Fixed Effect Regression Model มีแบบจำลองในการวิเคราะห์ดังนี้

$$\ln GINI_{it} = \beta_0 + \beta_1 \ln FDI_{it} + \beta_2 \ln OPEN_{it} + \beta_3 \ln GDP_{it} + \beta_4 \ln INF_{it} + \beta_5 \ln EDU_{it} + \alpha_{it}$$

โดย

i คือ ประเทศในกลุ่มอาเซียน

t คือ ปีที่ทำการศึกษาดังตั้ง พ.ศ. 2549 ถึง พ.ศ. 2558

$GINI_{it}$ คือ สัมประสิทธิ์จีนิ (Gini coefficient)

FDI_{it} คือ สัดส่วนเงินทุนทางตรงระหว่างประเทศเข้าต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Inward FDI per GDP)

$OPEN_{it}$ คือ ระดับการเปิดประเทศ (Trade Openness)

GDPPC_{it} คือ รายได้ต่อหัวประชากร (GDP per Capita)

INF_{it} คือ อัตราเงินเฟ้อ (Inflation)

EDU_{it} คือ อัตราส่วนการลงทะเบียนเรียนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา (Net Enrollment Ratio in Secondary School)

β_0 คือ ค่าคงที่

α_i คือ unobserved fixed effect

μ_{it} คือ ค่าความคลาดเคลื่อน

การศึกษานี้เป็นการศึกษาโดยใช้ข้อมูลผสมระหว่างข้อมูลอนุกรมเวลา (Time-Series Data) กับข้อมูลภาคตัดขวาง (Cross-Section Data) ซึ่งเรียกว่า Panel Data

การทดสอบปัญหาความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนไม่คงที่ (Heteroscedasticity) โดยวิธี White's general heteroscedasticity test (White, 1980) พบว่า ค่า Prob>chi2 มีค่าเท่ากับ 0.0001 เกิดปัญหาความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนไม่คงที่ (Heteroscedasticity) จึงได้มีการปรับแก้ไข ซึ่งจากการนำข้อมูลมาตรวจสอบความนิ่ง (Stationary) โดยทดสอบ Unit Root Test ว่าข้อมูลนั้นมีลักษณะนิ่ง (Stationary) ทั้งหมดจากการแก้ไขปัญหาความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนไม่คงที่ (Heteroscedasticity) จะได้ตามตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 การแก้ไขปัญหาความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนไม่คงที่ (Heteroscedasticity)

Panel Model Variable	Fixed Effect Coefficient	Random Effect Coefficient
Constant	- 1.14001	- 1.203489
lnFDI	- 0.0013191	- 0.0016312
lnOPEN	0.0027992**	0.0030811**
lnGDPPC	0.0894967***	0.0966634***
lnINF	- 0.0001357	0.0000409
lnEDU	- 0.0026989**	- 0.0020769**
R-squared	0.9164	0.9180
Prob>chi2	0.0000	0.0000

** , *** คือ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และ 99 ตามลำดับ

ที่มา: จากการคำนวณโปรแกรม Stata

จากนั้นในการประมาณค่าเพื่อหาสัมประสิทธิ์ของตัวแปรแต่ละตัวจากแบบจำลองพหุคูณที่เหมาะสม จำเป็นต้องมีการทดสอบโดยวิธี Hausman Test โดยได้ผลการทดสอบจากการคำนวณโปรแกรม Stata แบบจำลองที่มีความเหมาะสมสำหรับการศึกษานี้คือแบบจำลอง Fixed Effect และจากผลการประมาณค่าด้วยแบบจำลอง Fixed Effect สามารถเขียนได้ใน

รูปแบบสมการดังนี้

$$\ln GINI_{it} = - 1.1400 - 0.0013 \ln FDI_{it} + 0.0028 \ln OPEN_{it} + 0.0895 \ln GDPPC_{it} - 0.0001 \ln INF_{it} - 0.0027 \ln EDU_{it} + \alpha_i u_{it}$$

การศึกษานี้พบว่า แบบจำลองนี้สามารถอธิบายตัวแปรตามได้ถึงร้อยละ 91.64 โดยตัวแปรอิสระที่มีนัยสำคัญทางสถิติแบ่งออกเป็น ๓ ระดับความ

เชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 ได้แก่ ระดับการเปิดประเทศ (Trade Openness) และอัตราส่วนการลงทะเบียนเรียนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา (Net Enrollment Ratio in Secondary School) ตัวแปรอิสระที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 99 ได้แก่ ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติต่อหัว (GDP per Capita)

อภิปรายผล

ผลการศึกษาพบข้อสรุปเชิงประจักษ์ว่าหากประเทศผู้รับการลงทุนกลุ่มประเทศอาเซียน มีระดับการเปิดประเทศ (Trade Openness) และผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติต่อหัว (GDP per Capita) มีค่าเพิ่มขึ้น จะยิ่งส่งผลให้มีความเหลื่อมล้ำทางการกระจายรายได้ภายในอาเซียนมากขึ้น สำหรับในด้านการศึกษานั้นพบว่า หากกลุ่มประเทศอาเซียนมีอัตราส่วนการลงทะเบียนเรียนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา (Net Enrollment Ratio in Secondary School) มากขึ้น จะส่งผลที่ดีต่อการกระจายรายได้ โดยทำให้ความเหลื่อมล้ำของกลุ่มประเทศอาเซียนมีค่าลดลง

สรุปผล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาว่าผลกระทบของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศมีต่อความเหลื่อมล้ำทางรายได้ของประชากรในประเทศผู้รับการลงทุนอย่างกลุ่มประเทศอาเซียนหรือไม่ ในช่วง

ระยะเวลาตั้งแต่ พ.ศ. 2549 ถึง พ.ศ. 2558 โดยใช้ตัวแปรสมประสิทธิ์จีนี ซึ่งเป็นตัวแทนด้านการวัดความเหลื่อมล้ำทางรายได้ซึ่งเป็นที่นิยม โดยนำมาหาความสัมพันธ์กับตัวแปรด้านสัดส่วนเงินทุนโดยตรงระหว่างประเทศเข้าต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ระดับการเปิดประเทศ ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติต่อหัว อัตราเงินเฟ้อ และอัตราส่วนการลงทะเบียนเรียนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยใช้การศึกษาแบบจำลอง Panel Data Regression และการประมาณค่าด้วยวิธี Fixed Effect

โดยสรุปแล้วการศึกษานี้ค้นพบว่า การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศไม่ได้มีผลโดยตรงต่อความเหลื่อมล้ำทางการกระจายรายได้ในกลุ่มประเทศอาเซียน แต่ตัวแปรระดับการเปิดประเทศและรายได้ต่อหัวประชากรนั้นกลับมีการส่งผลกระทบทางลบต่อความเหลื่อมล้ำทางการกระจายรายได้ กล่าวคือทำให้มีความเหลื่อมล้ำทางรายได้เพิ่มขึ้นได้ ส่วนด้านตัวแปรด้านการศึกษา ส่งผลในทิศทางบวกต่อความเหลื่อมล้ำทางการกระจายรายได้ ซึ่งหมายถึงจะช่วยให้ประเทศในกลุ่มอาเซียนลดความเหลื่อมล้ำทางรายได้ดีขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ผู้เขียนขอขอบคุณนางสาวดลพร คุณวุฒินักศึกษาคณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

References

- Ángeles Castro, G. (2011). The Effect of Trade and Foreign Direct Investment on Inequality: Do Governance and Macroeconomic Stability Matter. *Economía Mexicana NUEVA ÉPOCA*, 20(1), 181-219.
- Fiscal Policy Research Institute Foundation. (2015). *Situation of Foreign Direct Investment in ASEAN*. Retrieved January 20, 2019, from <http://www.fpri.or.th/wp/>
- Farhan, M. Z. M & Azman-Saini, W. N. W. (2014). FDI and Income Inequality in ASEAN-5 Countries: A Quantile Regression Approach. *Persidangan Kebangsaan Ekonomi Malaysia ke-9 (PERKEM ke-9) Conference*, 17 – 19 October 2014. (pp. 601 - 608). Malaysia: Kuala Terengganu, Terengganu.

- Im, H. & McLaren, J. (2015). *Does Foreign Direct Investment Raise Income Inequality in Developing Countries? A New Instrumental Variables Approach*, University of Virginia. Retrieved May 20, 2019, from <https://www.rse.anu.edu.au/media/772451/Im-Hyejoon.pdf>
- Krugman, P. R., Obstfeld, M. & Melitz, M. J. (2012). *International economics: Theory & policy* (6th ed.). Boston, MA: Pearson Addison-Wesley.
- Krugman, P. R., Obstfeld, M. & Melitz, M. J. (2015). *International economics: Theory & policy* (10th ed.). Boston, MA: Pearson Addison-Wesley.
- Kuznets, S. (1955). Economic Growth and Income Inequality. *The American Economic Review*, 45, 1-28.
- Mihaylova, S. (2015). Foreign direct investment and income inequality in Central and Eastern Europe, Varna University of Economics. *Theoretical and Applied Economics*, 2(603), 23-42.
- Nasution, H. N. & Mavondo, F. T. (2005). The impact of service quality on customer value in the hotel industry. *ANZMAC Conference 2005*, 5-7 December 2005. Fremantle, Western Australia: ANZMAC.
- Rabbani, M., Aghabegloo, M. & Farrokhi-Asl, H. (2016). Solving a bi-objective mathematical programming model for bloodmobiles location routing problem. *International Journal of Industrial Engineering Computations*, 8(1), 19-32.
- The ASEAN Secretariat. (2015). *FDI Development and Corporate Investment Strategies*. Retrieved June 20, 2019, from <https://asean.org/storage/images/2015/November/asean-investment-report/ASEAN%20Investment%20Report>
- Thongpakdee, N. (2015). *Public Economics*. Bangkok: Sam Lada Limited Partnership. [in Thai]
- Trinh, N. H. (2016). The Effect of Foreign Direct Investment on Income Inequality in Vietnam, Doshisha University. *International Journal of Economics, Commerce and Management*, 4(12), 158-173.
- White, H. (1980). A Heteroskedasticity-Consistent Covariance Matrix Estimator and a Direct Test for Heteroskedasticity. *Econometrica*, 48(4), 817-838.
- Willem te Velde, D. & Morrissey, O. (2004). Foreign Direct Investment, Skills and Wage Inequality in East Asia. *Journal of the Asia Pacific Economy*, 9(3), 348-369.

Name and Surname: Apirada Chinprateep

Highest Education: Ph.D. University of Minnesota (Twin Cities), USA

University or Agency: National Institute of Development Administration

Field of Expertise: Development, International, Monetary, Project, Energy, Macroeconomics, and Economic Principles